

PROMENE NA KOŽI IZAZVANE UV ZRACENJEM

Ass. dr Danijela Dobrosavljevic
Institut za dermatovenerologiju KCS, Beograd

Sunce emituje širok spektar zracenja gde su za kožu najznacanjiji UVB i UVA zraci. Smatra se da UVC zraci ne prolaze kroz atmosferu jer ih apsorbuje ozon. Dejstva UV zraka na kožu mogu biti rana (solarne opekotine, pigmentacija kože) i kasna (foto-starenje, elastoza, brojne benigne (*Lentigo solaris*), premaligne (*Keratosis solaris*, *Porokeratosis actinica*) i maligne lezije (*Carcinoma basocellulare*, *Carcinoma spinocellulare*, *Lentigo maligna*, *Melanoma*). Dejstva na kožu zavise od fototipa tako da su najpodložnije osobe svetle puti koje uvek izgore na suncu, a retko pocrne (tip I) i one koje cesto izgore i crne manje od proseka (tip II). Neumitno biološko starenje kože je drasticno ubrzano prekomernim izlaganjem UV zracima – koža je žuckaste boje sa dubokim i plitkim borama, pseudostelatnim ožiljcima, sklona stvaranju hematoma i premaligim i malignim lezijama.

Fotokarcinogenezu mogu izazvati i UVB (stvaranje timinskih dimera DNK) i UVA zraci (mutacije, hromozomske aberacije). Obe vrste deluju imunosupresivno i to na Langerhansove celije i keratinocite (UVB) i mehanizmom slobodnih radikala (UVA). Kada odbrana kože zataji – nastaju klinicki vidljive maligne lezije.

Sve je više ubedljivih dokaza da UVA zraci, ranije smatrani inertnim, imaju veoma znacajnu ulogu u nastanku melanoma kože.

Znajući da su dejstva UV zraka na kožu kumulativna, da svi ljudi ne pripadaju istom fototipu, da koža brže stari na suncu i da se može pocrneti i u hladu i pri oblacnom vremenu, možemo sunce pretvoriti u saveznika a ne u neprijatelja.